

Բ Ա Ն Ա Ս Ի Ր Ա Կ Ա Ն Ք

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆ

Ա .

Օտերակայ :

ՏԵԽՈՒՐ տեսիլ աւերակաց օգտաւէտ գանձ է բարեաց ,
 Որ ըզճաշակ կրթեալ, զհոգի խնամել ասէն անմոռաց .
 Եւ 'ի քրթթեւ և եթ ական զմարդոյ խորհուրդս ամբառնան
 Ի ժամանակս , 'ի գործս և բարս ըսկըզնատիպ մարդկութեան :
 Ճարտարապետ գեղայարմար օրինակս անդ գըտանէ ,
 Քանդակագործն և նըկարիչ անդ ըզնութիւն մերկ դիտէ ,
 Եւ հնախուզին միջովք յերկիր գալարելով անձանձիր ,
 Օաղեղնաձև շեշտեալ յանհուն աւերս ամաց՝ զաչացն հիւ ,
 Քննէ , խուզէ թ' իւ յաւելու զիւրն հընութեանց թանգարան ,
 Եւ ըզմըթին դէպքս վիպաց հանէ լուսով յերեւան :
 Իմաստասէրն 'ի տառատոկ լայնաբըղանց շուրջ պատեալ
 Ձեռն 'ի ճակատ յածի՝ խորհուրդս յազգի ազգիս աղմըկեալ .
 Սերթ զաչս յերկին և մերթ 'ի վայր յառեալ հայի ականապիշ .
 Եւ հարցանէ , հիմ՝ ճեպընթաց արարք մարդոյ գընան միշտ .
 Իսկ քերթողին ո՞ր քաղցր հրապոյր քան զմիայնակ շըրջելն անդ .
 () ն առ ըզքնարդ . ինքնին բնութիւն տացէ հընչիւն քեզ և խանդ :

Բ .

Լեւերակ (Թեբայիդայ) :

Ո՞րդ ինձ տայր թեթ և աճախր ըզթևս արծուոյ երկնաչու
 Օ՞րջանէի անդ ուր՝ Լեղոս զպարարտ ալիս իւր զեղու ,
 Եւ շըրջէի Թեբայիդայ աւերակացն 'ի միջի
 Եւ զանցելոց քաջացն ըզյուշ 'ի դամբանացն ոգէի :
 Վայր ամայի և անբընակ Թեբայիդեանն է այժմիկ
 Որ ամենայն փառաց 'ի գիրկ վերամբառնայր զերթ փիւնիկ .
 Հազիւ երբեմն հետաքըրքիր նըմա պանդուխտք այց առնեն ,
 Եւ հիացեալ ընդ մեծութիւնն և ընդ անկումն հառաչեն :
 Եւ իս յանդիման լինին աչաց ահեղ բըրգունքն ամպաճեմ
 Սահկանացուաց անյագ ըզձից անբաւութեան տիպ վըսեմ :
 Պերձ մականաւն ոչ շատացեալ փարթամ արքայք աշխարհին
 Յապառաժուսն Լըրաբիոյ մեծամեծ վէմքս հատին ,
 Բըզորդահոս քրտունսն 'ի կիր արկեալ զտընանկ ամբոխին .
 Ի յայտնել զի՛նչ . — զի զերթ ցընորս եղեն երբեմն և գնացին :
 Իսկ մերձ նոցին տըգեղ ըսփինքս յաւազին կոյտ թաղեալ կայ ,
 Եւ յամենայն կողմունս բեկորք շուրջ տարածեալք մարմարեայ .
 Լնդ է Սեմեայն առասպելեալ հրաշակերտին մընացուած
 Որ ներդաշնակ պատմի տալ ձայն յարփւոյն ջահել՝ նըւագաց :

Իսկ աստ (Թ)եբէ հարիւրդընեան գեղեցկաշէն քաղաքն այն
 Ուստի երբեմն ելանէին բանակը 'ի կարգ հրաշազան .
 Ուր Լըլադայ օրէնըսդիրք նախկին եղէն աշակերտք ,
 Լմաստութեան նորին ւուժոյ մնացին տրկար և եթ հետք :
 Կիսականգուն յարձանագիրս յընդարձակ որմըս բազնեաց
 Օ որ ձեռն հուժկու ժամանակին անգութ մագլօք աւերեաց ,
 Լընիւ քանդակք և կամարաց չընչին բեկորք գետնահար
 Լընէժ կարդալ զմեզ ըստիպեն բռնաւորին որ արար :
 Լ յլ գեր 'ի վեր հանուրց փայլէ անդէն մերուժս կրօնի
 Վրիստոսատունկ և 'ի մուր խաբէութեանց զերծ ոգի .
 Թեբայիդայ Թըլիմ դիտել 'ի խորս յանձաւ մենաւոր ,
 Սպիտակազարդ երկծըւենեալ ալեօք զԼնտոն ճրգնաւոր ,
 Պատեալ 'ի ձորձ տերեւահիւս ծունրր դընէ անմըռունչ ,
 Լը զմարմնոյ աչս աստէն փակեալ անշարժ մընայ իբր անշունչ .
 Օ ակըն մըտաց վերամբարձեալ յերանութիւնս եթերին ,
 Լը անշունչեալ կայ հիասքանչ ընդ հրաշազան տես նորին :
 Լ յրք ՍիուԹայ , անձաւք լըռիկ քրիստոսազգեաց միանձանց
 Որ զԼիւզոսեան ընդունէիք հոյլ անկընունք դիականց ,
 Լըդեալ ապա հալածական արդար կրօնիս օթեան ,
 Լ յրք զոյց խաւար աղջամըղջին ջահ վանէր հարցն արութեան ,
 Ո՛հ քանի՜ քաղցր ինձ տեսանել ու 'ի ձեզ շըրջել միանգամ .
 Լը քեզ Լըբեգ քանի՜ տարփմամբ այց ելանել ըղձանամ
 Որ ըզ՛՛խոսան իմ ընկալար 'ի քօղ ծածկեալ մարդկեղէն
 Լը մանկաբար քընոյն եղեր քաղցր հովանի ուապաւէն :
 Լըդ լըռութիւն և անդ տիրէ փոխան մարդկանն որ եղէն ,
 Լը լոկ շիրիմք շըրջանասփիւռք զանուանս ոմանց մեզ յայտնեն .
 Լը Սումիայք խրթնատեսիլք որոց ըստէպ ոտք դիպին
 Կարծել քեզ տան , թէ զմեռելոց նոցին պատուես ըզմարմին .
 Սեզ ըզմահուն Լըդիպտացիք ազդէն անդ լոկ յիշատակ ,
 Լը թէ 'նդ մարմնոյս գնայ 'ի կորուստ բարեաց երկրիս սէր անյազ :

Գ .

Լեբեգ հայաստանի :

Իսկ աստանօր առանց հեղոյ կըրկնավըտակ արտասուս ,
 Ո՛հ , իմն ընկեր Սուսա գողտրիկ , ըզթել բանիցդ առնուցուն .
 Ո՛չ սիրտ շարժի քոյին 'ի տես տըխուր բաղդին թորգոմեան .
 Օ ի՛նչ է , եղունկ , այժմուս վիճակ և զի՛նչ երբեմն հայաստան .
 Լհա Սասիս լեառն այն ազատ և աշխարհաց բազմաց տէր .
 Ուր դիւցազանց պար որ ըզնա պատկառ երկրի ցուցանէր .
 Ուր շըբեղ թագն , ուր գաւազանն . — անհետացեալ կան նոքա :
 Յորմէ հետէ բաղդըն բարի բարձաւ յորդուց (Թ)որգոմայ
 Սեղմաթաւալսահին ալեօք 'ի տխրաձայն 'ի կարկաջ
 Լփրատ Տիգրիս և քարավազն Լըրասիայ ջուր 'ի պաղպաջ .
 Ս աղարշապատ հըսկայազօր թագաւորաց յարքունին
 Դեբեուկք քարանց անձե բեկորք փոշիացեալ տեսանին :
 Տիգրանակերտ և դիցանուէր մեհենազարդըն Բազուան ,
 Լը այլ բազում քաղաքք և շէնք ըսպառըսպուռ , ո՛հ , կորեան .

Լյս աւերակք Տըրդատակուռ գեղեցկաշէնն են Գառնոյ ,
 Լյս պերճ քանդակք քարոզ կարդան մեր մեծութեանն անցելոյ .
 Լյս գոռ շինուածք զաչքս պշուցեալ հնութեանց խնդրակ պանդխտին
 Տան բարբառել նրմա թէ Հայք ըզվայելուչն ընտրէին .
 Լստ միւսիոնք , ձեք կորրնութեանք աստ տեսանին և յոնեան ,
 Համայն յայտնէ զաջողութիւն ճարտար ձեռին թորգումեան :
 Վաջդ իմ Տըրդատ երբ սիրելոյ քեռդ ըզ՝ Գառնին կառուցեր ,
 Համարէիր ըզՀայաստան այսպէս անշէն գոլ ուաւեր
 Եւ դու Լնի , յետին պարծանքդ Հայոց անկեալ կաս և դուն .
 Լնի միակ յոյս ուապաստան Լազրատունեան նոր գահուն ,
 Եւ դու կորեա՞ր ակն Լնիոյ երբեմն եղեալ դու ընտիր
 Որ ըզպատուէրս շըրջակայից նուաճեալ ազանց յըղէիր ,
 Դու որ գոռոզ և պերճ գնայիր ՚ի մէջ բազում քաղաքաց
 Սակս անհամար քոյ պալատանց և սիգաճեմարքունեաց .
 Յայնչափ փառաց հետք քո միայն յամօթ մեր , ո՛հ , մընացին ,
 Օ ի կոչեցաք ըզթընամիս մեք և զոսոխս իսկ ինքնին .
 Օ իմորդ , աւաղ , յայդքան փառաց շըքեղազարդ գահոյից
 Ի հոյս իջեր դըժոխմբեր և թաղծագին աղիտից : . . .
 Ո՛հ միանգամ գունդ ազգակցացս ՚ի տըխուր վայրս եկեսցէ ,
 Եւ նդ ամօթոյն իւր նըշուակ հաւաչելով ՚ի սըրտէ
 Ուսցի քանի՜ աղէտս անբոյժըս պատճառէ հայրենեաց
 Լնզուգութիւն սրտից ՚ի ջան հասարակացըն բարեաց :

ՍՐԱՊՈՆ ՀԵՔԻՄԵԱՆ

ԱԸ . ՌԱՖ . ՎԱՐԺ .

ԲՆԱԿԱՆ ԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

ԲՆԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Արեայ :

Լյս զարմանալի կենդանին մէկէն
 կը ճանչցուի իրեն զրահապատ ձեռ-
 վը , որով կարծես թէ երկու հաստ
 վահաններու մէջ լաւ մը գոցուած է ,
 ու միայն գլուխը վիզը՝ պոչն ու թա-
 թերը դուրս են , և սովորաբար ա-
 նոնք ալ ներս կրնայ քաշել ամփոփել :
 Ուրիշ կենդանիներ ալ կը գտնուին
 որ կռնակնին ոսկրէ պատեան ունին ,
 բայց աս պատեանը իրենց մօին ու
 ոսկորներուն հետ այնպէս կպած չէ՝
 ինչպէս որ կրիայինը . վասն զի ասոր
 բոլոր ոսկորներն ու ջղերը իր պատե-
 նին հետ այնպէս կպած ու խառնուած

են որ առանց զինքը սպաննելու չես
 կրնար պատենէն զատել : Արիւնքեր
 կան որ վզերնին չեն կրնար ներս քա-
 շել , բայց շատ տեսակներուն վիզն ալ
 կը քաշուի ներս :

Արիային գլուխը՝ մարմնոյն նայե-
 լով խիստ պզտիկ է , աչուրներն ալ
 թույնոց աչուրներուն պէս իրեք հատ
 կոպ ունին : Երբ ու ճճիներ ուտե-
 լով կ'ապրի , բայց խիստ քիչ բան կ'ու-
 տէ , ու ամիսներով և ինչուան տարի-
 ներով ալ առանց բան մը ուտելու ապ-
 րածը տեսնուած է : Երբ ամեղները
 խիստ ուժով են . այնպէս որ բան մը
 խաճնելու ըլլայ նէ , գրեթէ անկա-
 րելի կ'ըլլայ բերնէն քաշել հանելը :

1 լտ . Testudo. Գղ . Tortue. Խտ . Tartaruga.
 ՏՃ . Թոփաշէ , Գո՛ղէ պաշա :